

ХУЛОСАИ

комиссияи ташхисии Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA - 027 назди МДТ “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” оид ба диссертатсияи Абдусамадзода Бахтулло Абдулмароб дар мавзӯи “Шароитҳои педагогии таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пешниҳод гардидааст.

Пешравихоёе, ки дар даҳсолаҳои охир дар кишвари мо ба амал омадаанд, талаботҳои комилан навро нисбати раванди таълим, тарбия ва ташаккули насли наврас дар муҳити таҳсилотӣ ба миён мегузоранд. Вазифаи тағйирнопазирро дар тарбия ва таъмин намудани саломатии равонию ҷисмонии хонандагон дар ҳамаи зинаҳои таҳсилотӣ, махсусан, дар тарбия намудани хонандагони синфҳои ибтидоӣ – тарбия намудани ҳаёти солим, ташаккули фарҳанги солими маънавию иҷтимоӣ зери таъсири омилҳои мусбӣи берунӣ ва дохилии муҳити зист ва ҳавасмандгардонии онҳо барои иҷрои талаботҳои тиббӣ ва риояи қоида ва меъёрҳои тозагӣ ташкил медиҳад.

Давраи таҳсил дар мактаби ибтидоӣ дар ташаккул ва таҳкими тандурустии мактаббачагон мавқеи назаррасро ишғол мекунад. То андозае бад шудани вазъи тандурустии мактаббачагон, ки дар солҳои охир мушоҳида карда мешавад, таваҷҷуҳи бештар ва андешидани чораҳои мушаххасро барои тақвият ва таҳкими он талаб мекунад.

Натиҷаҳои тадқиқоти сершумори вазъи тандурустии насли ҷавон боиси нигаронии ҷиддӣ мешавад. Дар заминаи дигаргуниҳои манфии вазъияти экологӣ, мушкilotи иҷтимоӣю иқтисодӣ, маҳдудияти донишҳои тиббӣ-профилактикӣ, болоравии теъдоди кӯдакони дорои тандурустии заиф дар муассисаҳои таълимӣ, мушкilotи имрӯзаи муассисаҳои таҳсилотӣ ва волидон мешавад. Онҳо барои мутобиқ шудан ба фаъолиятҳои омӯзишӣ, тамаркуз ва анҷом додани вазифаҳои таълимӣ мушкilotӣ доранд. Ин ҳолати имконияти истифодабарии технологияҳои пешқадами педагогӣ ва самаранокии онҳоро коҳиш медиҳад ва иҷрои барномаи рушди шахсиятро ба таври назаррас мушкilot мекунад. Шумораи кӯдакони солим кам шуда, бо ёрии тиббӣ-педагогӣ фарогирии умумии онҳо зиёд мешавад.

Ба андешаи муаллиф, омили ҳалкунанда, ки ба вазъи тандурустии кӯдакон, ҳамчунин ба ирсият ва муҳити атроф таъсир мерасонад, муҳити мактаб мебошад. Афзоиши сарбории корӣ дар ҷараёни мактаб мушкилоти тандурустии хонандагони хурдтарро боз ҳам шадидтар кардааст. Ба тандурустии мактаббачагон омилҳои зерин таъсири зиёд расонида метавонанд: ғайрифайзоли будан, яъне камҳаракатӣ, махсусан дар шароити шаҳр, зиёд шудани сарбории таълимӣ, камғизоӣ ва риоя накардани меъёрҳои беҳдоштӣ, мувофиқат накардани хусусиятҳои синнусолии кӯдакон, норасоии рӯшноии табиӣ ва ғайра, ҳамчунин иттилооти нокифоя дар бораи тандурустӣ ва тарзи ҳаёти солими кӯдакон, омӯзгорон ва падару модарон, фayoлияти ғайриқаноатбахши мактаб дар ташаккули фарҳанги солим.

Диссертант қайд менамояд, ки тандурустӣ ҷузъи муҳимтарини беҳбудии ҳаёти инсон, хушбахтӣ, дастрасӣ ба ҳуқуқҳои асосии инсон, инчунин яке аз шартҳои рушди муваффақонаи иҷтимоӣ ва иқтисодии кишвар мебошад. Тандурустии аҳоли вазъи иҷтимоию иқтисодӣ, демографӣ, экологӣ, санитарӣ ва гигиени кишварро инъикос мекунад ва ба шиддатнокии пешрафти он таъсир мерасонад. Аз ин рӯ, тандурустӣ нишондиҳандаи сифати ҳама гуна ҷомеа мебошад.

Муаҳаққиқ дар асоси омӯзиш ва таҳлили адабиёту рисолаҳои сершумор ба хулосае омадааст, ки дар шароити ҷумҳурии мо то кунун таҳқиқоти алоҳидаи муаммои мазкур мавҷуд нест. Аз ин лиҳоз, ба чунин хулоса омадан мумкин аст, ки мавзӯи интиҳобнамудаи Абдусамадзода Бахтулло Абдулмароб, “Шароитҳои педагогии таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ” муаммои басо муҳими илми педагогика маҳсуб меёбад ва таҳқиқи илмии он барои ҳалли проблемаҳои мавҷуда оид ба таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ ғояҳои тозаи илмиро дастрас менамояд ва онҳо баҳри пурғановатсозии назария ва амалияи илми педагогика мусоидат менамоянд.

Унвонҷӯ оид ба мавзӯи таҳқиқотиаш аз маъхазҳои зиёди илмӣ истифода карда, дар ҳамин асос мундариҷа, вазифа, навигарӣ, аҳамияти амалию назариявӣ, муҳтавои илмӣ ба ҳимоя пешниҳодшавандаи диссертатсияро тарҳрезӣ намудааст.

Дар муқаддима талаботи мавҷуда нисбат ба бандубасти қисмати илмии рисолаҳои илмӣ риоя гардида, кӯшиш ба ҳарч дода шудааст, ки мубрамияти мавзӯи интиҳобкардашуда ба таври илмӣ асоснок карда шавад.

Аз ҷониби диссертант ба таври муфассал таҳқиқотҳои илмии файласуфон, педагогҳо, психологҳо ва методистон вобаста ба мавзӯи омӯхта шудааст, ки дар онҳо масъалаҳои умуминазариявӣ ва методологии таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ матраҳ гардидааст.

Дар рисола, баробари таҳлилу баррасии андешаҳои олимон, ҳамзамон камбудӣ ва муваффақиятҳои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дар таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ кушода дода шуда, барои пурзӯр намудани кор дар ин самт тавсияҳои судманд пешниҳод карда шудааст.

Навовариҳои илмии рисола – пешниҳод намудани таъмини муҳити тандурустӣ ва ташаккулдиҳии тарзи ҳаёти солим дар хонадагони синфҳои ибтидоии МТМУ, ки бори аввал баррасӣ шудаанд, заминаҳои назариявӣ ва амалии робитаи онҳо, аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда шудани робитаи солимии ҷисмонӣ ва ташаккули дониш, маҳорату малакаҳои тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ, ошкор ва тавсиф кардани дараҷаҳои омодагии хонандагони синфҳои ибтидоии МТМУ нисбати тарзи ҳаёти солим шудаанд, муайян намудани асосҳои илмии мундариҷаи ташаккули тарзи ҳаёти солим дар раванди таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ, таҳияи натиҷаҳои назариявии тадқиқот ки, имкон медиҳанд, барои ҳалли мушкилиҳои тандурустии донишомӯзони хурдсол равиши муассиртареро амалӣ созанд, ба ҳайси комёбиҳои муаллиф арзёбӣ гардиданашон мумкин аст.

Дар рисола маводи фаровон аз таҷрибаи МТМУ-и №1,3,4,5,6 ш. Кӯлоби вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таҷрибаи таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ таҳлилу натиҷагирӣ карда шудааст.

Пояи таҳқиқотӣ ва татбиқи амалии нуқоти илмӣ, методҳои илмӣ - таҳқиқотӣ, корҳои анҷомдода дар ҳар як давраи таҳқиқот, мантиқи фикрронӣ ба талаботи мавҷуда ҷавобгӯ мебошанд.

Дар ҷараёни таҳлили кори диссертатсионӣ ошкор карда шуд, ки фарзияи он пурра тасдиқи худро ёфтааст ва дар натиҷаи гузаронидани корҳои зиёди таҷрибавӣ - озмоишӣ унвонҷӯ Абдусамадзода Бахтулло Абдулмароб оид ба таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули

тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ ба дастовардҳои нави илмӣ ноил гаштааст.

Дар рафти омӯзиш ва таҳлили диссертатсияи Абдусамадзода Бахтулло Абдулмароб норасоӣҳо ошкор карда шуданд, ки онҳоро рисола навис дар муддати муайян ислоҳ намуд.

Натиҷа, хулоса ва тавсияҳои муаллиф фаҳмиши муосири ташкили кори тарбиявӣ-таълимиро таи роҳандозии таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ ва муайян намудани унсурҳо ва ҷанбаҳои зиёди падидаи мазкур мусоидат менамоянд.

Диссертатсия бо талаботи банди 44 - и Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад. Он фарогири масъалаҳоест, ки барои рушди илми педагогика муҳим арзёбӣ мегардад.

Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии мантиқӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои навини илмӣ барои ҷимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ), ки аз рӯи он ба шӯрои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 7-уми декабри соли 2017, таҳти №78 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҷимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвони илмӣ дода мешавад, мувофиқат мекунад.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 1 монография, 5 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 5 мақолаи дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи тавсия намудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии вазорати маориф ва илми Федератсияи Россия ба таъби расонида шудаанд ва ҳамаи онҳо бо мазмун ва мавзӯи рисолаи илмӣ бевосита алоқаманд мебошанд. Дар интишорот натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои муаллиф инъикоси худро ёфтаанд.

Саҳми шахсии унвончӯй дар таҳқиқ ва ба даст овардани натиҷаҳо дар навъҳои гуногуни фаъолият: илмӣ, педагогӣ, ташкилӣ ва методӣ зоҳир гардидааст.

Натиҷаҳои ҳосилшуда, ки дар хулосаҳои ҷамъбастии диссертатсия ифода ёфтаанд, фарзияи тақиқро тасдиқ менамоянд ва ҳаллу фасли доираи масъалаҳои онро собит месозанд.

Автореферат дар мутобиқат бо мантиқи таҳқиқ таҳия гардида, муҳтавои асосии таҳқиқотро инъикос менамояд. Натиҷаҳои илмие, ки унвонҷӯй ба даст овардааст, ба ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мувофиқанд.

Дар таҳқиқоти диссертатсионии Абдусамадзода Б.А. истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъхаз мавҷуд набуда, ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмӣ дароварда шудаанд, ки аз риояи шудани банди 109 – и Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳод намудаи Абдусамадзода Б.А. маълумоти ғайрисиҳеҳ, аз ҷумла дар бораи корҳои аз тарафи унвонҷӯй ба чоп расонида шуда, мавҷуд намебошанд.

Комиссияи ташхисӣ тибқи талаботи Низомнома оид ба “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ гардидааст, андешаҳои фавқро ба ҳисоб гирифта, пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Абдусамадзода Бахтулло Абдулмароб дар мавзӯи “Шароитҳои педагогии таъмин намудани муҳити тандурустӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солим дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ), ба ҳимоя тавсия карда шавад.

2. Ба ҳайси муқарризони расмӣ аз рӯи диссертатсияи мазкур шахсони зерин тавсия карда мешаванд:

1). **Иматова Лутфия Маҳмадуллоевна** - доктори илмҳои педагогӣ, директори Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон.

2). **Мақсудов Зафар Очилдиевич** – номзади илмҳои педагогӣ, декани факултети филологияи Донишқадаи омӯзгории Тоҷикистон дар ш.Панҷакент

3). Ба ҳайси муассисаи тақриздиханда Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав тавсия карда мешавад.

3. Барои нашри эълон оид ба ҳимоя ва ҷойгир намудани автореферат дар сомонии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

4. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ, доктори
илмҳои педагогӣ, профессор

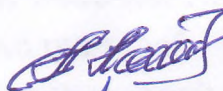
Аъзоён:

доктори илмҳои педагогӣ, профессор

номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

14.06.2021с.

 Азизов А.А.

 Файзиев И.Д.

 Шарифов Э.